

REVISTA ECONOMICA

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Eico), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-in), Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoara, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Însoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniara), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciuana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăana, Timișana, Tibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgneana, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20[—], pe 1/2 an K 10[—]

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

Revizorii-experti.

III.

În Regulamentul pentru revizorii experți ai «Solidarității», cu care se începe era nouă a controlului obligator, extern și independent, s'a stabilit exact cercul de activitate al revizorilor, drepturile și datorițele lor și s'au fixat relațiile dintre revizori și institutele de revizuit, cum și normele după cari au a se face revizuirile. Paralel cu acest Regulament și ca întregire a lui, direcțiunea «Solidarității» a compus — pe baza proiectului prezentat de secretarul însoțirii — și un «Chestionar pentru revizorii-experti»¹ în care se cuprinde — în formă de întrebări — toate chestiunile asupra cărora are să se extindă revizorii în lucrările lor. Chestionarul acesta se folosește și azi ca raport al revizorilor-experti pentru revizuirile făcute. În sfârșit, pentru discrețiunea la care sunt obligați revizorii-experti, s'a stabilit, că fiecare, la numirea sa, are să facă o declarațiune solemnă, al cărei text e următorul:

«Primind mandatul de revizor-expert al «Solidarității», prin aceasta declar, că recunosc de obligator pentru mine întru toate dispozițiunile «Regulamentului pentru revizorii-experti» și promit pe conștiința și cuvântul meu de onoare, că în această calitate a mea, îmi voi împlini obligamintele în mod conștiințios, voi păstra toată discrețiunea asupra datelor, ce mi-se vor comunica sau voi afla la institutele revizuite, iar opiniunile ce mi-se vor cere și rapoartele ce le voi înainta, le voi compune nepreocupat și după cea mai bună a mea știință și conștiință. — Așa să-mi ajute Dumnezeu!!»

Dupăce chestiunea reviziunilor eră acum regulată prin norme fixe și precise, direcțiunea «Solidarității» credea, că a sosit timpul, să se aleagă revizorii-experti permanenți, așa dupăcum prevăd §§-ii 44 și 48 din statutele însoțirii. Tocmai de aceea, direcțiunea a și făcut propunere în acest înțeles către adunarea generală, convocată la 31. Maiu 1909 în Săliște. Adunarea generală însă nu s'a putut decide să treacă la alegerea definitivă a revizorilor-experti, ci a încredințat direcțiunea să-i numească în mod provizor până la proxima adunare. Sistemul acesta se menține și de prezent.

Motivele pentru cari adunarea generală a preferit să rămână pe lângă sistemul de revizori provizori, sunt clar expuse în decisiunea luată cu acest prilej și care zice:

«Considerând, ca instituțiunea revizorilor-experti este chemată să fie cel mai distins titlu de existență a însoțirii;

«Considerând, că practica încă nu a fixat anume măsurile și calitățile, ce se cer revizorilor-experti și în fine

«Considerând, că Regulamentul pentru revizorii-experti este nou și încă neprobat,

«Adunarea generală decide să abstea deocamdată dela alegerea definitivă a revizorilor-experti și încredințează direcțiunea să-i numească în mod provizor până la proxima adunare generală și pentru anul de gestiune prezent».

În urma aceste hotărâri, direcțiunea «Solidarității», pe lângă revizorii-experti numiți la 10 Iulie 1907, a mai numit, ca noii revizori, pe d-nii Nicolae Căciula, șef-contabil la «Economul», Cluj, Mateiu C. Jiga, director la «Furnica», Făgăraș, Ioan Moldovan, șef-contabil la «Victoria», Arad și Liviu Magdu, funcționar la «Timișana», Timișoara.

¹ Vezi pag. 264 din «Rev. Econ.» ex. 1909.

În vederea proximei revizii, direcțiunea însoțirii a luat mai multe hotărâri în interesul bancilor asociate. Astfel a cerut băncilor, cari nu se supuseseră încă revizuirii, să se supună fără amânare, iar pe revizorii-experti i-a îndrumat să raporteze despre acele institute, cari nu au credite la banca de emisiune, dar ar merita să aibă. Dispozițiunea aceasta din urmă s'a luat cu considerare la interesul deosebit, ce conducerea Băncii Austro-Ungare manifestă față de lucrările însoțirii noastre și cu scop de a interveni în favorul lor loc la numita bancă.

Reviziunile din primăvara anului 1910, cele din tîi, cari au urmat după stabilirea regulamentului pentru revizorii-experti, au decurs mai bine, ca până atunci. Au fost revizate cu totul bilanțurile a 28 de institute, acum — exclusiv — prin revizori independenți. Despre aceste revizii, cum și, în genere, despre rezultatele activității revizorilor-experti de după activarea «Solidarității» se dau date și aprecieri interesante în raportul anual al secretarului însoțirii, prezentat și discutat în ședința direcțiunii dela 5 Iunie 1910.¹ În acest raport se arată că din 67 institute, cari erau membre la însoțire cu finea anului 1907, după doi ani, adică după termenul normat în statute, ca termen în care fiecare institut este obligat a se supune revizuirii, numai despre șase lipsiau rapoartele de revizuire. Se constată mai departe, că la institutele, cari au aderat mai târziu la însoțire, la cari deci termenul de doi ani nu trecuse încă, s'au făcut 38 de revizii. În sfârșit se arată, că — contrar uzului din trecut — chiar și institutele, cari aveam în direcțiunile și comitetele lor de supraveghiere, ca membrii, vre un revizor-expert, chiar și acestea și-au exprimat dorința să fie revidate prin persoane independente. Cu privire la meritul chestiunii revizuirilor, raportul conține următoarele constatări importante:

«Dar rezultatul cel mai mare care s'a ajuns și se ajunge sunt *foloasele, ce le au băncile din aceste revizii*».

«Judecând după rapoartele întrate la biroul «Solidarității», se poate constata, că revizorii-experti au arătat multe lucruri de îndreptat și introdus la băncile revidate, așa că dacă direcțiunile acelor bănci vor observa indigitările date, ceea ce se va vedea de altcum în anul viitor, foloasele revizuirilor se vor arăta mai curând, decât am fi crezut. Și problema direcțiunii «Solidarității» pentru viitor va fi să urmărească rezultatele revizuirilor cu deosebire în ce privește fondul, efectul lor».

Ori, ceea ce se reclamă dela direcțiunea însoțirii, a și urmat. Astfel după ce a întregit corpul revizorilor-experti cu încă trei membri — acum erau cu totul cincisprezece — și anume cu d-nii Const. Popp, revizor-șef la «Albina», Sibiiu, Tr. Marcu, contabil-șef la «Sentinela» și Ioan Popovici, dirigentul filialei «Timișana», Buziaș, — le-a dat ordin, ca din prilejul proximei revizii să arate, dacă singuraticile bănci au executat propunerile de îndreptare ce

li-s'au făcut sau nu? A exmis din oficiu revizori la institutele, cari au întârziat a cere revizii în timpul prescripției. Unor institute, despre care s'a încredințat, că n'au urmat îndrumărilor date întru regenerarea lor tehnică, administrativă și de afaceri, le-a impus să facă aceasta sub urmările excluderii din însoțire. În sfârșit a decis să introducă revizii prealabile pentru institutele, cari ar dori să se mai atașeze «Solidarității».

Prin activitatea pricepută și devotată a revizorilor-experti, cari în primăvara anului 1911 au mai revizuit încă dela 31 de institute asociate și prin dispozițiunile energice, luate de direcțiunea «Solidarității» în scopul validității temeinice a controlului obligator, extern și independent, vaza noii instituțiuni crește tot mai mult. Eră cunoscută și apreciată atât în cercurile financiare din patrie, cât și în cele din străinătate. Ca o dovadă despre aceasta fie-ne permis a reproduce câteva rânduri din raportul despre revizorii-experti¹ al secretarului «Solidarității», prezentat și discutat în ședința direcțiunii însoțirii băncilor noastre dela 27 Aprilie 1911. Iată ce se spuneă între altele;

»Pe lângă rezultatul nemijlocit, revizuirea introdusă la băncile noastre a aflat răsunset și a făcut o bună impresie și asupra instituțiilor și cercurilor financiare străine din patrie și străinătate. De existența ei a luat act și o urmăresc cu interes, începând dela banca noastră de emisiune, aproape toate institutele de credit mai mari din și în afară de hotarele țării noastre. Forma obligatorie a controlului nostru extern și independent de organele băncilor noastre revidate, e o garanție deosebită pentru marile bănci creditoare, asupra cărora — după informațiunile sigure ce avem — hotărîrea Onor. direcțiunii de a nu admite în însoțire băncile, cari nu au cel puțin un bilanț, decât numai dacă se supun prealabil revizuirii prin vre-un revizor-expert, deosemena a fost privită ca o cheazăsie a serioșității instituțiunii noastre».

«Activității și însemnătății revizuirii, introdusă prin «Solidaritatea» la băncile noastre, i s'a dat expresiune și în presa străină, în care s'a relevat în mod obiectiv, uneori chiar elogios, progresul, ce l-am realizat în această privință. Astfel țin să amintesc între altele articolul, apărut în numărul din Dec. a. tr. al renumitei reviste «Zeitschrift für Handelswissenschaft und Handelspraxis» din Lipsca, în care autorul, secretarul noii uniuni regnicolare a revizorilor-experti din Ungaria, arată, că prin inițiativă privată până azi, în patria noastră, numai la Români și la Sașii din Ardeal, a succedat introducerea controlului extern, independent obligator. Se ocupă apoi pe larg cu rezultatele obținute de însoțirea noastră pe acest teren, rezultate, pe cari le află deplin mulțumitoare.

«Tot ca o dovadă a felului în care e apreciată instituțiunea revizorilor noștri experți, amintim faptul, că băncile slovacăști, întrunit în congresul lor dela 10 Septembrie a. tr. în Liptószentmiklós, au hotărît să o introducă și ele, formând o însoțire după modelul și cu scopurile

¹ Vezi p. 254 din «Rev. Econ.» ex. 1910.

¹ Vezi «Rev. Econ.» pag. 214 din 1911.

insoțirii noastre. Aceasta ni s'a adus oficios la cunoștință și noi — cum știți — am dat cu plăcere informațiile cerute.

O dovadă despre interesul ce-l manifestau cercurile de specialitate străine față de instituțiunea revizorilor-experti a «Solidarității» o dau și anele Anchetei de specialiști, ținută la 1 Noembrie 1911 în Budapesta, la inițiativa Reuniunii regnicolare a revizorilor-experti din Ungaria, sub presiunea actualului ministru de comerț, Iosif Szerényi. În această anchetă centrul preocupărilor l-a format special discursul și lămuririle date de reprezentantul «Solidarității», lămuriri, cari au fondat convingerea, că chestiunea controlului extern la bănci poate fi bine și practic rezolvită prin inițiativa privată, fără amestecul puterii de stat, așa precum s'a rezolvit ea la băncile române.

Cu astfel de rezultate și recunoscută și aprețiată în lăutru și în afară de toți, se încheie activitatea instituțiunii revizorilor-experti ai «Solidarității» în anul 1918. De cronica acestui an mai amintim, că în locul d-lui Sava Raicu, care, spre regretul tuturor, s'a retras din șirul revizorilor-experti, din cauza multelor sale ocupațiuni, a fost numit la 14 Maiu 1911 d-l George Adam, dirigentul fil. «Victoria» din Chișineu.

CRONICĂ.

Maghiarizarea comerțului. Camera comercială și industrială din Cluj găsește chiar și în aceste vremuri grele vreme pentru accente soviniște în hotărârile ei. Iată ce a cerut, nu de mult prin o petiție înaintată ministrului de finanțe.

Autoritățile industriale de pe teritoriul Ungariei să fie obligate a liberă legitimații (certIFICATE) industriale și licențe exclusiv în limba maghiară. Pe teritoriul Ungariei să fie admise numai tabele de firmă cu text maghiar; în registrul firmelor să se poată înscrie numai firme în text maghiar. Excepțiuni să fie admise numai pentru firme din străinătate și firme indigene, ce se ocupă cu importul și exportul. Legea comercială să fie modificată în sensul că jumătate dintre membri direcțiunilor, și ale comitetelor trebuie să fie cetățeni de încredere, de limbă maghiară. (!) Acțiunea de subminare, contrară națiunii, a institutelor de bani naționaliste, trebuie făcută cu neputință. În fine trebuie necondiționat observată la liberarea certificatelor industriale și a licențelor precum și la împrăștierea firmelor legea privitoare la înțelegerea numirilor de localități.

Toate acestea le cere o corporație, se voiește să treacă de serioasă. Cu drept cuvânt numește un ziar săsesc conducător această petiție: șovinismu copilăresc.

Modificarea ordonanței referitoare la urcările de capital. Precum se anunță guvernul se ocupă serios

¹ Vezi pag. 450—453 din «Rev. Econ.» ex. 1911.

cu modificarea ordonanței referitoare la urcarea capitalului. Este vorba că se vor admite urcări de capital de câte 10% anual și aprobarea specială a guvernului se va cere numai la urcări de capital mai însemnate.

«Lumina», inst. de credit și economii în Sibiu își urcă capitalul societății dela Cor. 600.000.— la Cor. 1000.000.— eventual chiar și la 1 200.000.— Conform prospectului, publicat și în nr. trecut al revistei noastre. Condițiunile de emisiune sunt destul de avantajoase. Neacționarii primesc o acțiune nouă cu Cor. 200.— solvarea nominală, plus Cor. 100.— taxă de emisiune. Plătirile se pot face și în rate. Are a se plăti, de fiecare acție, la 1 Noembrie a. c. Cor. 60, iar la 1 Februarie 1 Mai și 1 August 1909 câte Cor. 50.—

Recomandăm călduros publicului nostru să participe la noua emisiune a «Luminei» o poate face aceasta cu deosebire acum, când urcările de capitaluri sociale, din cauza cunoscutei ordonanțe a guvernului, sunt așa zicând prohibite și când deci alte emisiuni la băncile noastre abia se vor mai face. «Lumina» e un institut cu afaceri solide și merită să fie sprijinit și pentru misiunea culturală, la care s'a angajat.

Plăți vamale în bancnote. Conform unei ordonanțe recente a guvernului, cu începere dela 1 Octombrie a. c., se vor putea plăti taxele vamale, taxele vamale suplimentare și taxele de cântar, în loc de monete în aur, în bancnote de ale Băncii Austro-Ungare, pe lângă un anumit agio. Mărimea acestui agio îl fixează ministrul de finanțe din caz în caz. Pentru astfel de plăți se pot întrebuiți și asigurațiunile emise în regulă de Banca Austro-Ungară. Agio a fost fixat de ministrul de finanțe, până la alte dispoziții cu K 150.— pentru K 100.—.

BIBLIOGRAFIE.

Alianța economică cu Germania de Traian I. Jarca, Sibiu 1918. Tipografia arhidiecezană.

Articolele publicate sub titlul de mai sus în revista noastră, au apărut acum și în broșură separată, ca Nr. 19 din «Biblioteca Bancilor Române» editată de noi.

Prețul este K 1.— și se poate comanda la Administrația «Revistei Economice» sau la «Librăria arhidiecezană» în Sibiu—Nagyszeben.

Sumarul:

Revizorii-experti. — *Cronică:* Maghiarizarea comerțului. Modificarea ordonanței referitoare la urcările de capital. «Lumina», institut de credit și economii în Sibiu. Plăți vamale în bancnote. — *Bibliografie.*

„Sătmăreana”,

instituit de credit și economii, societate pe acții în Seini.

Invitare.

Fiindcă adunarea generală extraordinară convocată pe 19 Septembrie a. c. nu s'a putut ține în lipsă de acții reprezentate, domnii acționari ai institutului de credit și economii «SĂTMĂREANA», societate pe acții în Seini, prin aceasta sunt invitați din nou la

Adunarea generală extraordinară,

care se va ține în Seini la 21 Octombrie a. c. st. n., la 11 oare a. m., în localul institutului.

Această adunare generală, în înțelesul §-lui 33 din statute, va aduce concluz validă fără privire la numărul acțiilor reprezentate și a acționarilor prezenți.

OBIECTUL:

Deciziune în cauza sporirii capitalului social prin emisiune nouă de acții.

Din ședința plenară a direcțiunii ținută în Seini la 19 Sept. 1918.

Direcțiunea.

Insoțirea de credit în Săsăuși. — Szászahuzi hitelszövetkezet.

VAGYON.		Mérleg-számla 1917. évi szeptember hó végével.		TEHER.	
	K	f		K	f
Mezőgazdasági gépek		50	Különfélék		431.57
Bank berendezés		180	Tartalék alap		1,566.43
Átmeneti kamatok		1,740	Takarék betétek		12,207.35
Adóslevél kölcsön		12,802.55	Tiszta nyereség		567.20
		14,772.55			14,772.55

TARTOZIK.		Veszteség- és nyereségi számla 1917 évi szeptember hó végével.		KÖVETEL.	
	K	f		K	f
Takarékbetéti kamatok		382.95	Kölcsön kamatok		1,242.53
Posta portó		1.60	Proviziok		138.88
Tisztelet díjak		355	Kisedelmi kamatok		97.24
Egyenes és közs. adó		146.40			
Üzletrészi kamatok		63.50			
Üzleti költségek		16			
Tiszta nyereség		567.20			
		1,478.65			1,478.65

Szászház, 1917. évi szeptember hó 30-án.

A FELSZÁMOLÓ BIZOTTSÁGI TAGOK:

Sztanulétz György s. k.

George Stanuletu s. k.

Ioan Scutia s. k.

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁGI TAGOK:

Ioan Banciu s. k.

Bánciu György s. k.

Scutia Chirion s. k.

Scutia Simion s. k.

VAGYON.		A hitelszövetkezet közgyűlési határozata folytán az „Armonia” nagysink-i takarékpénztár részvénytársaság által átvett aktív és passív-vagyon a következő:		TEHER.	
	K	f		K	f
Adóslevele értékek		12,802.55	Takarék betétek értéke		12,207.35
Átmeneti kamatok 6%-kal		863.50	Tartalék alap mint betét		1,458.70
		13,666.05			13,666.02

Nagysink, 1917 évi október hó 15-én.

«Armonia» nagysink-i takarékpénztár részvénytársaság képv.:

Buitan s. k.

Stanuletu s. k.